

Povzetek

Akad. prof. dr. Milan Grošelj (1902–1979), dolgoletni predstojnik Oddelka za klasično filologijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, je s svojo znanstveno in pedagoško odličnostjo in predanostjo dvignil ta študij od skromnih začetkov na visoko raven. Iz njegove šole so izšli slovenski klasični filologi, kakršni so akad. prof. dr. Kajetan Gantar, akad. prof. dr. Primož Simoniti in prof. dr. Erika Mihevc-Gabrovec, pa tudi denimo jezikoslovec akad. prof. dr. Bojan Čop. Bil je soustanovitelj in urednik uglednih znanstvenih revij *Linguistica* (Ljubljana) in *Živa antika* (Skopje), sourednik dveh *Zbornikov Filozofske fakultete* (1950, 1955) in eden od ustanoviteljev Lingvističnega krožka na fakulteti. Dejaven je bil tudi mednarodno, saj je bil ustanovni član in nato član širšega odbora obnovljene Indogermanische Gesellschaft, najpomembnejše svetovne organizacije jezikoslovcev, ki je bila ustanovljena leta 1953 v Münchnu.

Monografija obsega izbor Grošljevih najbolj inventivnih prispevkov, ki so bili doslej objavljeni in dostopni zgolj razpršeno. Izbor zajame vsa področja njegovega dela in jih predstavi z zglednimi primerki, ki so bili v znanstveni javnosti posebej izpostavljeni zaradi svoje kvalitete in pomena. V prvem, biobibliografskem delu se zvrstijo njegov življenjepis, opis znanstvenega delovanja in bibliografija. V drugem delu sledijo članki iz znanstvenih in strokovnih publikacij in deli monografije, razporejeni v naslednja poglavja: *Pedagoška in poljudnoznanstvena besedila*, *Prevodna kritika*, *Slovnične študije*, *Slogovne študije*, *Etnološke raziskave*

literarnih virov in motivov in *Etimološke in leksikalne študije*. To zaporedje ustreza kronološkemu zaporedju, v katerem se je Milan Grošelj pretežno posvečal posameznim področjem. S pedagoškimi in poljudnoznanstvenimi besedili se je največ ukvarjal v prvih petnajstih letih službovanja, ko je poučeval na gimnazijah. Od njegovih sicer maloštevilnih recenzij prinaša izbor natančno razčlemba prvega, fragmentarnega Sovretovega prevoda *Iliade*. S slovničnimi študijami, pretežno v zvezi z latinščino, se je Milan Grošelj izčrpno ukvarjal že v doktorski disertaciji *Iz sintakse latinskega genitiva in dativa*, vendar je v sklonoslovnih raziskavah rad prestopal meje latinščine in segal v pester nabor indoevropskih jezikov. Povrhu je razvoj jezikov, a tudi literarne vire in motive, denimo tip pravljice o Amorju in Psihi, preučeval z gledišča etnologije, antropologije in sociologije.

Iz zanimanja za socio- in psiholingvistična vprašanja izhajajo tudi njegove manj znane, a izredno subtilne poglobitve v stilistiko v antični prozi in poeziji. Na tem področju je pripravil za objavo predvsem interpretacije *Pesmi* ali *ód* (*Carmina*) rimskega lirika Horacija; pri njih je preučeval, s kakšnimi jezikovnimi (fonetičnimi, morfološkimi, skladenjskimi) sredstvi, denimo z besednim redom in z dolžino in zgradbo stavčnih členov, pesnik ustvari želeni »afekt«, razpoloženje. Te razprave učinkujejo zelo moderno, saj izhajajo iz spoznanja, da čustveni naboj Horacijeve poezije ne izvira iz neposrednega izraza, temveč iz avtorefleksije in komunikacije z naslovníkom. Odlika teh interpretacijskih skic je, da se povsem odrekajo biografsko-zgodovinskim špekulacijam in se omejujejo na analizo formalnih izraznih sredstev. Na ta način lahko posredujejo številna lucidna in občutljiva opažanja o posameznih stilističnih prvinah, ki dajejo Horacijevi (po mnenju romantične dobe in miselnosti hladni in formalistični) poeziji tolikšno izrazno moč.

V zadnjih dvajsetih letih znanstvenih raziskav se je intenzivno posvetil etimološkim študijam – predvsem stare grščine, v manjši meri tudi latinščine in slovanskih jezikov. Prav z etimološkim delom je dosegel največ priznanja med domačimi in tujimi jezikoslovci. Objavil je približno 460 etimologij, od katerih so številne našle mesto v pomembnih domačih in tujih slovarjih. Hjalmar Frisk, denimo, ga v svojem grškem etimološkem slovarju *Griechisches Etymologisches Wörterbuch* (Heidelberg, 1954–1972; <http://ieed.ullet.net/friskL.html>) citira pri 110 geslih; njegove predloge velikokrat sprejme, včasih pa z njimi polemizira ali opozarja na njihovo drznost. S svojimi etimologijami je osvetlil

ali prispeval k osvetlitvi ključnih izrazov iz književnosti in s sorodnih področij, denimo iz Dionizovega kulta, povezanega z dramatiko, na primer διθύραμβος (*dithýrambos*), σάτυρος (*sátyros*), Διόνυσος (*Diónyssos*); etimologija mu je bila v pomoč tudi pri komentiranju homerskega jezika. Zaradi pomena, ki ga ima znanstveni opus Milana Grošlja za razvoj jezikoslovja in klasične filologije na Univerzi v Ljubljani, prvi slovenski univerzi, izbor iz njegovega dela primerno obeležuje stoletnico njene ustanovitve.